СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 219. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, субота, 20-го вересня 1947. No. 219. JERSEY CITY and NEW YORK, Saturday, September 20, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ІТОН ЗАПОВІДАЄ ОТВЕРТУ ГРУ З РОСІЄЮ

Вашингтон, 19 вересня. — „Отверта гра з Росією є неминуча" — так сказав голова комісії закордонних відносин палати репрезентантів Чарлз Ітон у радієвій промові. Він домагався, щоб американці заявили це зовсім ясно, що вони хочуть боронити своїх свобід і відповідно до своїх найліпших можливостей допомагати іншим народам втримати свої вольності. Ітон заявив, що нам треба прийти до отвертої гри з Росією з таких причин: В першу чергу прийшла конечність вибрати одну з двох непримиримих філософій життя, тобто або російський комунізм, або американську демократію. Цей вибір вирішить, чи нова світова цивілізація, яка саме виклюється з післявоенного хаосу, буде оперта на праві, свободі і мирі — чи може її підставою буде невільництво, брутальне насилля і страх. Трудність у співжитті з Росією є ця, думає Ітон, що Росія присвоїла собі за войовничий інструмент ідеололію, котрої ціль є завоювання світу через світову революцію, а її мотиви й методи такі неморальні чи аморальні, як голодного тигра. „Швидше чи пізніше" — говорив Ітон — „ми мусимо станути віч-на-віч з російським урядом, який є втіленням комунізму і довідатися, чи можливе нам існувати разом у цьому модерному світі".

ПОВОРОТ ПРЕЗИДЕНТА ДО ВАШИНҐТОНУ.

Норфолк, Вест Вирджінія. — Военний корабель Мизури, яким президент Труман зі своєю родиною і деякими урядовцями вертається домів із Міжамериканської Конференції в Ріо, прибув сюди в пятницю 19 вересня в полудне. З военного корабля пересів президент на яхт Вилйемсбурґ і пустився в дорогу попри береги Америки до гирла ріки Потомак, а потім поїде рікою аж до Вашингтону. З огляду, що під час його відсутности накопичилося багато важних справ, президент розглядає їх уже на яхті. До Білого Дому має приїхати в суботу рано.

БУРЕВІЙ НАД МЕКСИКАНСЬКИМ ЗАЛИВОМ.

Мобіл, Алабала, 18 вересня. — Після знищення південної частини Флориди буревій перелетів на Мексиканський залив і вдарив у прибережні стейти, а це Алабаму й Мисисипі. Тому, що ріка Мисисипі вливається до Мексиканського заливу, мешканці по обох берегах ріки приготовилися до виливів внаслідок гурагану. Досі згинуло 6 осіб серед буревію. Мешканці з загрожених околиць тікають у безпечні місця, щоб рятувати своє життя. Мільйонові шкоди в повалених будинках і понищених полях збільшаються.

ЛЯҐВАРДІЯ ВМИРАЄ.

Ню Йорк. — Бувший посадник міста Ню Йорку та ґенеральний директор УНРРА, Фіорело Г. ЛяҐвардія находиться в безпритомному стані від вівтірка й нема надії на поправу його здоровля. Він був хворий на недуґу рака, а переведена недавно операція показалася спізненою. Його годують штучно плинними стравами одначе це не багато помагає.

КОМУНІСТИ ЗА ТРЕТЮ ПАРТІЮ.

Ню Йорк. — Генеральний секретар Комуністичної Партії, Юджін Денис, виголосив промову на вічу в Медисон Сквер Ґарден у четвер і в ній обіцяв допомогу при творенні третьої партії перед виборами в 1948 р. Одначе самі комуністи не хочуть організувати її, а лише на спілку з „іншими прогресивними силами", казав Денис. Він признав, що тепер нема спромоги комуністам порозумітися з Демократичною Партією, одначе комуністи мають свого роду „вето" проти вибору президента з Демократичної Партії. Віче було скликане для святкування століття марксизму і 28-ліття заложення Комуністичної Партії в Америці.

ПЕРЕНОСЯТЬ ФОНДИ УНРРА.

Вашингтон. — Після ліквідації УНРРА решту її фондів перенесено до чотирьох інших міжнародних організацій, як це звідомляє генеральний директор Ловел В. Рукс. Півтора мільйона долярів дістає Світова Організація Здоровля, пять мільйонів Міжнародний Діточий Фонд, мільйон Міжнародна Організація для Біженців (ІРО), а пів мільйона Харчова і Рільнича Організація.

ЗГАДУЮТЬ АЙСЛЕРА ЯК ДИКТАТОРА В ЮНІЇ.

Ню Йорк, 19 вересня. — Під час переслухання свідка в в справі депортації румунського імігранта Джана Санто, зізнав бувший комуніст Манинґ Джансон, що Ґергард Айслер доручував йому і іншим комуністам енергійно організувати юнії транспортових робітників в Ню Йорку. Айслер казав, що ця юнія потрібна для переведення революційних цілей в Америці, бо при її допомозі можна буде заставновити ввесь рух на підземних залізницях і трамваях Ню Йорку. Свідок сказав, що комуністи стояли на услугах Росії й тому він покинув комунізм.

За незалежність України

ГЕН. Л. Д. КЛЕЙ ПРО У.П.А. 20,000 БОРЕТЬСЯ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЗМУ ЗА САМОСТІЙНУ УКРАЇНУ. 4,000 ВДОРОЗІ В АМЕРИКАНСЬКУ ЗОНУ. ПОЛОЖЕННЯ ІНТЕРНОВАНИХ НЕЗЯСОВАНЕ. ГЕН. Л. Д. КЛЕЙ ЗАЯВЛЯЄ, ЩО ЇХ „НЕ МУСЯТЬ ВИДАВАТИ СОВЄТАМ".

Франкфурт над Майном, Німеччина, 18. вересня. (АП). — Американський військовий командант в Німеччині, ген. Л. Дц Клей, забрав сьогодні офіціяльно слово в справі Української Повстанської Армії, згл. її відділу, що недавно перейшов в американську зону Німеччини. В американському військовому звідомленні сказано, що Українська Постанська Армія, яка бореться за незалежність України, нараховує біля 20,000 вояків, що зводять запеклі бої зі совєтсько-російською та польською арміями. Українські проти-комуністичні партизани озброєні в гармати, легку артилерію, скорострілн, кріси і ручні гранати — сказано в звідомленні, базованому частинно на зізнаннях 40 українських повстанців, які недавно перейшли з Польщі в американську зону Німеччини. „На початку червня — говориться в звідомленні — 15 до 20,000 партизанів звели битви з великими силами керованих совєтськими офіцерами польських та совєтсько-російських військ в районах Нового Санчу, Закопаного, Бабя Гори, Бяла та інших районах південної Польщі. Частина УПА в силі приблизно 10,000 вояків була оточена і відтята. Інша група в силі біля 4,000 вояків в напрямку на південь пішла через Чехословаччину в американську зону Німеччини. Командант відділу УПА, що перейшов в американську зону та був інтернований американськими військами в Деґґендорфі, заявив, що члени його відділу прийшли в американську зону в надії, що вони допоможуть Злученим Державам в майбутній війні проти Росії. В американському військовому звідомленні сказано, що вже повідомлено про дальші відділи УПА в силі 1,000 до 2,500 вояків, що є вдорозі в американську зону та сподіваються там їх біля неділі. Збільшено прикордонну сторожу та заалярмовано чехословацьку армію і поліцію заступити дорогу повстанцям. В звідомленні теж говориться про схоплення чехами команданта повстанського відділу „Бурлак", якого вважається „правою рукою" таємничого провідника українського визвольного руху, ген. Бандери. Схоплення групи „Бурлака" в складі озброєних трьох чоловіків і одної дівчини чехи називають „найбільшим арештом в останіх тижнях" проти-партизанської кампанії.

Ген. Л. Д. Клей заявив на пресовій конференції, що ще не винесено жодних рішень щодо дальшої долі інтернованих в Деґґендорфі 40 українських повстанців. Виясиюючи старанні доходження в справі причин і цілей приходу українських вояків, ген. Клей заявив: „Доходження потривають правдоподібно довший час. Ми не можемо визначити нашого майбутнього відношення до них, якдовго не встановлено точних фактів". На запитання, чи ці, яким викажеться російське громадянство, будуть видані Совєтам на евентуальне домагання, ген. Клей заявив: „Якщо вони є російськими громадянами, це ще не мусить означати, що вони будуть завернені до Росії; це залежить від военних зоконів, які до них застосується". Ген. Клей з черги заявив, що інтернованих українських повстанців не будеться вважати за скитальників (переміщених осіб).

Фурія совєтського представника в О. Д. проти Америки

ВИСТУП ВИШИНСЬКОГО В ГЕНЕРАЛЬНІЙ АСАМБЛЕЇ; ОБВИНУВАЧУЄ АМЕРИКУ, ЩО ВОНА ХОЧЕ ВІЙНИ; НАЗИВАЄ „БОЖЕВІЛЬНИМ ПЛЯН ПАНУВАННЯ НАД СВІТОМ".

Багато делегатів демонстративно вийшли зі залі нарад.

Лейк Сокєс, Н. Й., 18. вересня. — Після вчорашнього виступу американського секретара стейту ген. Маршала з програмою американської політики в О.Д., сьогодні в Генеральній Асамблеї забрав слово совєтський представник, заступник міністра закордонних справ Андрей В. Вишинський. Його промова, що тривала півтора години, була до тої міри нагальна і напаслива, що її назвали фурією проти Злучених Держав Америки. Багато делегатів навіть не видержали до кінця промови, як того вимагає допломатична чемність, і вийшли демонстративно зі залі нарад. Виступ Вишинського в цій міжнародній організації, своєю напасливістю не має собі аналогічногов міжнародних дипломатичних стосунках і він цілком нагадував скажені виступи большевицьких комісарів на мітинґах в їх країні, як вони розправлялися зі своїми „контрреволюціонерами".

А Вишинський, обвинувачуючи впливові американські „реакційні кола" у витворюванні серед американського народу военної психози проти Совєтського Союзу, щоб могти опісля здійснити „божевільний плян панування над світом", домагався від членів О.Д. заборонити военну пропаганду в своїх країнах під загрозою судових покарань. Простою мовою, „істінно русскім язиком", Вишинський прозвав „підпалювачами війни" більше число визначних американців з різних ділянок життя, плутаючи все разом. Між названими були м. і. Джан Фостер Долес (приявний тоді на залі), сенатори Брайен МекМаґон і С. В. Брукс, Морґан, Ракефелер і Форд, Єльский університет і „ноторичний" Американський Леґіон та багато інших. Большевицький представник твердив, що ці „підпалювачі війни" керуються страхом економічної кризи і втрати зисків. Він напятнував Доктрину Трумана та американську економічну політику взагалі, що намагається здобути „монополь" в світі. При цій нагоді попалось і Британії та Франції, які Америці в цьому допомагають. Вишинський скидує на Америку теж вину за поділ Европи на два табори. Вчерашні домагання секретара стейту в справі Тимчасового Комітету в Генеральній Асамблеї совєтський представник назвав намаганням оминути Раду Безпеки та розбити О.Д. Виступив теж проти американської пропозиції в справі Кореї, в справі Греції, контролі атомової енергії і розброєння і т. п.

Виступ совєтського представника вважається в дипломатичних колах найбільш простацьким, якого знає міжнародна дипломатія. Більшість делегатів ще перед закінченням вийшли зі залі, похитуючи головами та питаючись, коли почнеться чергова війна. Вишинський твердив, що американська підготовка до війни вже вийшла зі своєї пропаґандивної стадії та зі стадії „війни нервів" і Америка тепер вже почне діяти. Закидуючи Америці найчорніші пляни і мотиви, Вишинський намагався представити Совєтський Союз як справжнього „ангела миру". Кінцевий ефект виступу Вишинського був того роду, що вже немає можливостей засипати пропасти, яка ділить західні демократії від большевизму.

ВІДГОМІН ПРОМОВИ МАРШАЛА І ВИШИНСЬКОГО.

Виступ представників двох найбільших потуг, Злучених Держав Америки і Совєтського Союзу, в Генеральній Асамблеї О. Д. відбився широким відгомоном в цілому світі. Американська преса подала — крім обширних витягів — теж точний текст обидвох промов, реєструючи теж точно всі голоси за і проти. Совєтська преса, натомість, промові Маршала віддала наполовину менше місця ніж, наприклад, незначній промові польського представника. Обидні промови, як видно з їх відгомонів, створили докраю напружене положення.

ВВЕСЬ СВІТ ПІДДЕРЖУЄ АМЕРИКАНСЬКУ ПОЛІТИКУ.

Сьогоднішні виступи делегантів поодиноких країн з усіх кінців світу, з Европи, Азії та Південної Америки, переконують, що справді ввесь світ, за виїмком Совєтського Союзу та його сателітів, піддержує американську політичну програму в ООД, головно як іде про обмеження права вета, створення Тимчасової Комісії в Генеральній Асамблеї, контролю атомової енергії і т. п. Окрему увагу під цим оглядом звертає виступ австралійського представника, д-ра Евата.

ПОГОТІВЛЯ АМЕРИКАНСЬКО-БРИТАНСЬКИХ ВІЙСЬК В ТРІЄСТІ

Трієст, 18 вересня. — Головнокомандуючий американських і британських військ на вільній території Трієсту, британський генерал Теренс С. Ерей, сьогодні уповажнив заявити, що „британські та американські війська і Союзне Військове Управління в Трієсті приготовані негайно зустріти кожну евентуальність". Речник військового управління вияснив, що кожне намагання комуністичної Югославії нарушити територіяльну інтегральність Трієсту зустрінеться з рішучим спротивом союзників. В самому Трієсті положення вертається повільно до нормального стану і хоча напруження продовжується, проте, кріза вже пройшла — згідно зі заявою Союзників. Югославія, зустрівши рішучий спротив союзників, злагіднили своє провокативне становище, хоча поодинокі інциденти ще повторюються.

НОРМАЛІЗАЦІЯ ПОЛОЖЕННЯ В ІТАЛІЇ.

Рим, 18 вересня. Сьогодні успішно закінчено переговори між представниками земельних власників та сільсько-господарських робітників і закінчено страйк. Офіціяльне проголошення закінчення страйку не мало вже більшого значення, бо практично більшість з 1,000,000 робітників у сільському господнарстві долини ріки По, були вернулися до праці вже самочинно. Після повороту до праці теж робітників в стальній індустрії, внутрішньо-політичне положення в Італії вертається до нормального стану, що означає теж велику поразку комуністів, які заповідали „генеральний наступ" проти уряду премієра де Ґаспері.

МАЮТЬ ДОСИТЬ КОМУНІЗМУ.

Атени, Греція, 18 вересня (АП). — Двох грецьких генералів, бувших командантів дивізій Еляс, з яких створився сьогоднішній комуністичний партизанський рух в Греції, самі поставилися до розпорядження грецького уряду з метою боротьби проти партизанів. Вони задумують насамперед звернутися з відозвами до своїх колишніх „товаришів" — сьогоднішніх комуністичних партизанів, щоб вони склали зброю та скористали з амнестії. Повідомляється теж про важкі бої між грецькими партизанами, які хотіли б скористати з амнестії, та югославськими й іншими, які їх від того „відмовляють". У міжчасі до Греції наспіли дальші контингенти американської допомоги у формі військового виряду, головно автомашин.

ЗАСУДОМ ПЕТКОВА БОЛГАРІЯ НАРУШИЛА МИРОВИЙ ДОГОВІР.

Лондон, 18 вересня (ЮП). — Речник британського міністерства закордонних справ сьогодні заявив, що засудом провідника болгарської Аґрарної партії, Миколи Петкова на кару смерти і потвердженням цього вироку Верховним Апеляційним Судом, Болгарія допустилася поруціення мирового договору. Британський уряд задумує продовжувати заходи, щоб врятувати Петкова від комуністичного стричка.

КОНГРЕСОВИЙ ПІДКОМІТЕТ ДОМАҐАЄТЬСЯ РОЗВЯЗКИ СПРАВИ СКИТАЛЬНИКІВ.

Женева, Швайцарія, 18 вересня. — Конгресмен Дж. С. Фолтон, член підкомітету закордонних справ американського Конгресу, що відбуває свою поїздку по Европі для студій европейських проблем, домагався сьогодні на пресовій конференції негайного скликання конференції Обєднаних Держав, з метою встановити плян для розвязки проблеми скитальників протягом найблищих трьох років. Характеризуючи самих скитальників, Фолтон сказав, що це „дуже відповідальні та гідні уваги люди". Він високо оцінив намагання скитальників в цих трудних умовинах творчо працювати і заявив, що власне на цій підставі про скитальників не можна говорити як про „тягар суспільности", тільки як про „громадян світу".

БОЛЬШЕВИКИ ПОВТОРЮЮТЬ НАФТОВІ ДОМАҐАННЯ ДО ІРАНУ.

Теґеран, Іран, 18 вересня (Ройтер).—Совєтський представник вручив сьогодні іранському урядові другу ноту зі совєтським домаганням нафтових концесій та „негайної акції" в справі ратифікації нафтового договору з квітня минулого року.

СТАЛІН НА ЧОРНОМУ МОРЮ.

Ню Йрк, 18 вересня. — Американська преса помістила радіо-фото агенції Асошиейтед Прес, на якому представлено Сталіна на покладі крейсера та в товаристві його військових „соратників", як вони „гуляють" по Чорному Морю.

АМЕРИКАНСЬКИХ МОРЯКІВ ВЧАТЬ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ.

Ню Йорк, 18 вересня. — Тут, за офіціяльною піддержкою, відкрито окремі курси російської мови, з яких користають головно моряки.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокє число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОНСТИТУЦІЯ — ШЛЯХ ДО СВОБОДИ І ПОСТУПУ

Цього тижня святкуємо 160-літню річницю Конституції Злучених Держав. В середу, 17 вересня, себто у властивому дні річниці, відбулись по різних містах країни окремі торжества, в часі яких обговорювано, чому ця Конституція стала великим добродійством для американського народу, а теж і „останньою, найліпшою надією світу".

Американський нарід гордиться своєю Конституцією як найбільшою цінністю; признає, що американське законодавство допомогло населенню країни придбати великі маєтки, а державі стати великою потугою. Та, кажеться далі, великими, багатими й сильними були різні народи в минулому, є вони ними теж і тепер. Зате нігде в світі — а це найважніше — не було й нема такої великої свободи і такого великого пошанування людської гідности, як це є в Злучених Державах. Це велике й неоцінене добро треба завдячувати — Конституції Злучених Держав.

Творці американської Конституції були на свої часи високо освіченими і поступовими людьми, такими, які мали глибоку віру в нарід, а тому й вірили, що американський нарід буде не тільки придержуватись своєї Конституції, але і її доповнювати в такий спосіб, щоб країна ставала що раз поступовішою і свобіднішою. Вони не завелись у своїх надіях, бо так дійсно сталось, як було в їхніх мріях. Різні „поправки", що їх пороблено зараз на самому початку чи пізніше тільки закріпляли й поширювали людську свободу на цій землі. Так було досі, не зважаючи, що на величезних просторах світу ділось навпаки. Там поширювано неволю, а людську гідність зведено на ніщо, що, як знаємо, довело вкінці до кріваві різні народів, але й вона не зліквідувала цього лиха, бо остав червоний тоталітаризм. Тому, що ще існує найбільший і найсильніший ворог свободолюбних ідеалів, обнятих Конституцією Злучених Держав, та що цей ворог пробує підкопувати американський правопорядок у самому нутрі нашої країни, треба нині американському загалові добре насторожити вуха і отворити очі, щоб бачити, відчути і пізнати, звідки йде найбільша небезпека його свободі.

У часі ухвали Конституції було в Америці менше людей ніж було до війни українців у самій тільки Східній Галичині. Жили вони в багатій з природи країні, але нерозвиненій і невикористаній. Життя було дуже важке, піонірське, навіть не для усіх свобідне. Та ідеали Батьків цеї країни, що хотіли зробити її поступовою і свобідною землею, надали Злученим Державам такий напрям у їхньому розвою, який давав народові змогу здобувати постійно що раз більшу свободу й доходити до що раз більшого поступу. Цей процес ще не закінчився і ледви чи коли закінчиться. Америка, хоч вона нині є найсвобіднішою і найпоступовішою країною, ще далі на шляху до ще більшої свободи і до ще більшого поступу. Коби тільки не перешкодила цьому процесові та пошесть, що суне з Москви.

Проти саботування Обєднаних Держав

Промова секретаря стейту, ген. Маршала, виголошена в Асамблеї Обєднаних Держав на самому початку нарад нової сесії, була з дипломатичного боку надзвичайною. Це ж було обвинувачення потуги, яка є членом Обєднаних Держав, у саботуванні заходів, спрямованих до світового замирення.

Цею державою, а властиво потугою, що так поступає і унеможливлює діяння Організації Обєднаних Держав є — Совєтський Союз. Це сказав ген. Маршал виразно й простою мовою, спокійно, але в такому рішучому тоні, що не диво, що представники 55 держав слухали слів секретаря стейту зі запертим віддихом та що була на салі така глибока тишина, що крім слів Маршала чути було тільки шелест карток паперу, на яких була списана промова.

Усі делегати добре зрозуміли, про що іде, до кого це відноситься. Знов це, що так горячо оплескували Маршала, означало б, що вони згідні зі змістом промови.

Ніхто не може нині сказати, що з цього вийде. Усім відомо, що гостроту промови Маршала спричинило вето совєтського представника в Раді Безпеки, А. Ґромика, яким він ударемнив усі заходи американського представника в справі миру в Греції, а тим самим ударемнив заходи в такій справі, яка може дати притоку навіть до вибуху нової війни. Це останнє виразно підкреслив ген. Маршал, коли обговорював цю справу перед Асемблеєю Обєднаних Держав, та коли заповів предложення Злученими Державами відповідних резолюцій у справі Греції та Кореї, чи в справі встановлення постійного Комітету Асамблеї Обєднаних Держав, який діяв би цілий рік.

Зі становища ген. Маршала усі пізнали недвозначно, що Злучені Держави є не тільки за мир і порядок у світі, але й за це, щоб їх якнайскорше здійснити. Вони є теж за скріплення авторитету і сили Обєднаних Держав, як представника миролюбних народів і держав світу, призначеного для пильнування і охорони миру в світі. З промови секретаря стейту виходило, що наразі Обєднані Держави не є тим авторитетом і цею силою, що пізнати хочби по тім, що Рада Безпеки не змогла досі полагодити справи оборони Греції перед агресією її сусідів, Болгарії, Югославії та Албанії, які підпирають комуністичних партизанів. Що ця допомога чи агресія є на ділі агресією Совєтського Союзу, річ очевидна, бо тільки через це не можна було вирішити цеї справи в Раді Безпеки через вето совєтського представника, яким він охороняє це, що є совєтською агресією.

З дечого, що сказав Маршал, виходило б, що Злучені Держави не пішли перед Асамблею Обєднаних Держав з якимись жалобами і пустими погрозами, а з певним пляном, який змагає до цього, щоб змусити Совєти рахуватись з подавляючою більшістю та підпорядковуватись її ухвалам.

У міжнародних відносинах, а тим самим і в Обєднаних Державах, дійшло вже до крайности в уступках Совєтам. Їхнє вето вже не може бути продовжуване в такий спосіб, як це було досі. Так нині стоять справи, коли іде про становище уряду Злучених Держав. Це становище, як загально стверджується, є нині поперте подавляючою більшістю держав, які є заступлені в Обєднаних Державах. При Совєтах є тільки їхні сателіти. Чи Совєти будуть далі йти проти цеї більшости, чи змінять фронт, покажуть найближчі дні.

Нам здається, що Совєти будуть далі продовжувати саботувати акцію міжнародного замирення, а тільки змінять тактику, примушені до цього хвилевими обставинами. Коли ж на них будуть дуже наставати і таки змушувати їх до справжньої зміни їхнього поступовання, то, як нам здається, вони скорше виступлять з Обєднаних Держав, ніж уступлять зі своїх позицій. Знаючи, що Злучені Держави не беруться іти до війни, Кремль може вважати для себе вигіднішим, стояти на боці й так продовжувати здійснювання своїх плянів, не будучи нічим звязаним з Обєднаними Державами, а тим самим маючи змогу легше викручуватись з нових агресій.

Микола Чубатий.

800-ліття Москви

В перших днях вересня б. р. світова преса рознесла вістку про запрошення представників всіх великих міст світу до Москви на 800-літний ювилей оснування столиці Росії. На ділі дата оснування теперішньої столиці Совєтів невідома, а тільки перша історична згадка про малу місцевість суздальсько-ростовського князівства майбутню столицю Московського Царства є записана в літописи під роком 1147. Ця літописна записка стала притокою до святкування 800-літного ювилею заложення Москви.

Ювилей підготовили зі справді величезною помпою, що пожерла біля 20 мільйонів рублів, та тривала кілька днів. Це батюшка Сталін улаштовував москвинам на взір римських цісарів-тиранів „угощення та забаву" (panem et circenses).

Гучне святкування ювилею 800-ліття Москви зі запрошеними гістьми великих міст світу улаштовувалося ще з другої причини. Теперішні можновладці Росії хотіли б показати, що Москва нині стає столицею світу. Промова Сталіна це таки виразно підкреслювала, що Москва та її комуністичний лад стали для цілого світу взором як розвязувати важкі соціяльні, економічні та національні проблеми, дарма, що вони в Росії далекі від розвязання. Але для тої цілі, для пропаганди большевизму, був теж і святкований 800-літний ювилей заложення Москви.

Проте святкування мало на оці в першу чергу внутрішні інтереси совєтської держави. Цей ювилей став немов неофіціяльним скасуванням Совєтського Союзу Соціялістичних Републик, а поворотом до одноцілої сцентралізованої держави совєтської Росії. Сталін у своїй промові в день ювилею виразно підкреслив, що ідеалом державного ладу, де можна переводити намічені соціяльні та господарські реформи, є сцентралізована держава під одною сильною диктаторською владою. Москва — говорив він — є природною столицею всіх народів червоної Росії.

Свій аргумент опирав Сталін на історії ризвитку московського великого князівства та на його зрості в московське царство. Народилося воно серед боротьби з удільними землями московської території, по термінології большевицькій, з февдальними богатіями, які ставили нище інтересів власних, інтерес спільної родіни. Нині тих февдалів, що розсаджують родіну, справді нема, одначе є новочасні февдали — національні сепаратизми, що так само стоять на перешкоді створенню о д н о ц і л о ї Росії, спільної родіни одного совєтського народу.

Історичне порівнання Сталіна на ділі правдиве. Москва виростала на столицю Московії тими самими способами, що ними кліка Сталіна нині відбудовує совєтсько-російську імперію. Ціла кількасотлітна історія Москви це один безперервний ряд насильств над слабими і віроломства з одного боку та підданства супроти сильного, аж до заперечення людської гідности з другого. Не даром цар Іван Грізний став ідеалом Сталіна. Сусдальське, пізніше московське князівство, від початків свого існування виринає на історичнім овиді як земля з диктаторською владою князя, що умів брутально скріпляти свою владу.

Само місто Москва, як столиця окремої держави московського народу, виринула доперва при кінці 13-го та на початку 14-го століття, себто в часі панування татар, або так званої Золотої Орди, над територіями нинішної Московії. Стрічаючися зі сильною тоді татарською владою, московські князі упокорювалися перед татарами, забігали їх ласки, щоби при їх допомозі скріпляти свою державу та свою владу розтягати на щораз то нові землі.

Майстром такого поступовання був московський князь Іван Калита (1325-1347), якому московська історія причіпила призвище „собірателя русских земель". Вже тоді в московських князів зродилася амбіція опанувати землі свого колишнього зверхника, київської України - Руси та влучити їх в один державний організм російського народу.

Способом поступування московських князів стала засада поборювати провідні верстви народу при допомозі нацькованих проти них простих мас.

Це є первовзір тої московської демократії, що її так по майстерськи д е м о н стрували царі супроти України та що її стосує й тепер червона кліка на Кремлі під проводом „великого Сталіна".

Основником правдивої потуги Москви став великий московський князь Іван III. Васильович, що проводив московською державою в другій половині 15-го століття. Користаючи з упадку Византії, цього могутнього джерела культури для старої України-Руси, в. князь Іван III. проголошує себе спадкоємцем та переємником політичних та релігійних аспірацій упавшої Византії. Він принимає византійського двоголового вірла за герб Московії, який став державним гербом Росії аж до упадку Романових. Свою столицю Москву він проголошує Третим Римом, себто осідком найвищої духовної влади цілого християнського світу.

Порівнувати високу цивілізацію Византії, що своїми корінням сягала у стару греко-римську культуру, з цивілізацією її непрошеного напів-монгольського наслідника — Москви, виглядало на карикатуру. Північно - европейський дикун проголошував себе переємником найвищої тодішної цивілізації на світі, тому на ділі поміж Другим Римом Византією та Третим Римом Москвою існувала непроходима прірва, що проявилася відразу в цім, що Москва навіть релігійно мусіла відірватися від Византії. Придавлена турками Візантія повернула на природний для неї шлях солідарности зі західною Европою. Її найкращі представники поєдналися релігійно з Римом та згодом, по заняттю Царгороду турками, стали творцями італійського Відродження. Москва всього того не прийняла та сама стала релігійним схизматиком у відношенню навіть до патріярха византійського.

В Москві твориться своєрідне, власне християнство-московське православя з моралю карикатури християнства, яку нині бачимо на прикладі московського патріярха, помічника атеїста Сталіна. Та хоча Москва проголошувала себе спадкоємцем ідеалів Византії, вона пим не стала, але навпаки, стала спадкоємцем монгольсько-татарської духовости, що зморою затяжіла продовж двох соток літ для східної Европи та для західної Азії. В тім самім часі розпадається потужна колись Золота Орда. Москва під в. князем Іваном III. Васильовичем звільняється від татарської залежности та зачинає своє поширювання в Азії, стаючи дійсним спадкоємцем не тільки просторів потатарських, але також азійсько-монгольських ідеалів, чужих християнству, якого столицею Москва себе проголошувала.

На сході Европи стала виростати Москва, що її правдивим політичним символом стає цар Іван Лютий, а церковним — засліплений ворог західного християнства та західної цивілізації московський патріярх. Продовж двісті років життя під татарським володінням, а згодом стаючи не формальним але справжнім спадкоємцем Золотої Орди в матеріяльнім та духовім розумінню, Москва стала чужою не тільки для Византії, але також для Києва, столиці давної України, вихованої в греко-римськім дусі византійської цивілізації.

Москва та Київ стали для себе два зовсім чужі світи, два противенства так само, як чужими для себе були — Другий та Третій Рим. Византія, Другий Рим, в часах загрози для християнської цивілізації найшов спільну мову та порозуміння зі Старим Римом. Москва — Третій Рим, стала повним запереченням Старого Риму та цивілізації західної Европи і такою залишилися до нині, до дня ювилею її 800-літного існування.

Вже в 14-тім століттю Москва, проголошуючи себе спадкоємцем українського Києва, а в 15-тім століттю спадкоємцем Византії, поклала в основу свого політичного думання ідею завойовання, спершу територій старої України-Руси, а згодом ще територій старої Византії — Константинополя, балканського півострава, кітловини Середземного моря а потім цілого світа. Першу частину свого завойовницького пляну-завоювання східно-европейських просторів, Москва зреалізувала продовж 17-го та 18-го століття. По балканський п і в о с тров, Константинополь безуспішно посягали царі продовж 19-го століття. Остання війна дала червоному цареві Сталінові змогу частинно зреалізувати плян царів стати сильною ногою на балканськім півострові, щоб звідти скочити ще дальше на південь, на завоювання Константинополя та західної Европи.

Саме ми живемо в часі, коли вирішується основне питання людства та нашої християнської цивілізації. Чи потрапить вона спинити наїзд московсько-азійського варварства на захід чи сама впаде жертвою московського наїзду та московського духа? Вирішується нині справа, чи 800-ліття Москви стане кінцем її наїзду на захід та початком тріюмфу Заходу, чи навпаки.

СТЕПАН ЛЮБОМИРСЬКИЙ

ФРАГМЕНТ

2)

Старий газда, старий, як гриб, лежав і постогнував на рештках постелі, а біля нього ховав Петрик свою розстріляну руку, серед брудних шмат. В хаті горів слабий каганець, вікна були закриті дошками. Холод визирав разом з нуждою з усіх кутів, піч завмерла. Стара Вавчуриха лежала у світлиці, догоряла, як останки воскової свічки. Всі про це знали. Петрик теж. А проте не плакав. Ховав тільки добре зранену руку, щоб ніхто з ворогів не доглянув.

Лінка внесла із собою подих світу. Її міський одяг не гармонізував ніяк з бідною хатиною. В інституті давали дещо, щоб інститутки могли приодягнутись, щоб радянська школа не робила найгіршого враження.

Розглянувшись, принесла з сіней в надбитому глечику води, змочила власну хустинку і витягла Петрикову руку зпід покривала. Хлопчина не зайкнув, хоч слези побігли горохом по личку, з болю. Дівча приговорювало:

— Стидайся, Петре, ти парібок вже, не плач. Тиж повстанець, не гірший за тамтих, у лісі...

Старий Вовчур не чув цього. Його життя теж кінчалось. Деколи задумувалась Лінка, що станеться з Петриком, коли старі помруть і чи буде хоч кому їх поховати?

Перевязала перебиту руку, положила її при худому тілі і знов накрила.

— Спи, Петрику, спи... Я прийду ще до тебе... А тепер мушу заглянути, що зі Степаном, бо він важко ранений... Щось недоброго прочуваю...

За нею побігли сповнені болем оченята, та вона вже зникла за дверима. Петрик остав самітний...

Лінка йшла швидко, Бурко невідступно мчав за нею. Вірний Бурко, вовчур. Міцний псисько, добрий. Як витягнув червоний язик, ніяка собака не відважилась до нього підступити. А він біг вслід своїй пані, мовчки, терпеливо, з вихудженими боками і вогнем у вірних очах.

Власний двір. З хати голоси. Мама?...

Так, мати. Та це не сварка, це спокійні голоси. Можна, значить, зайти.

І Лінка нахилась до Бурка.

— Остань тут, мій вірний песику, я тільки гляну, чи в хаті все в порядку і зараз прийду до тебе...

Пес лизнув її по обличчі і остав під плотом. А Лінка перейшла через перелаз і вже біля хати.

— Стой, кто такой?

Пристанула. Пост освітив її ліхтаркою.

— За чим?

— Цеж моя хата...

— Твоя? Пожди... — підійшов ближче і освітив всю постать. Ніщо не звернуло його уваги, розгорнув тільки хусту, що накривала Лінку, заглянув, чи не ховає при собі автомата і перепустив.

— Заходи, коли твоя хата.

Лінка зайшла. Спершу туди, звідкіля чути було голоси.

У світлиці горіла ясним вогнем карбідова лямпа, військова. За столом сиділи три лейтнанти і різали ножиками сало та хліб, що лежали перед ними на столі. Невелика пляшка стояла побіч. На вид Лінки глянули всі три туди.

І мати.

А Лінка спершу — на стару шафу. Зачинена, в порядку. Тоді щойно на маму. Хотіла привітатись, та від столу озвався один із старшин. Лице мав спалене і зір міцний, колючий.

— Дочка? — питав по українськи.

Мати приблідла.

— Дочка моя... студентка.

— Студентка? Заходіть ближче, товаришко. Я теж студент. Студент археології київського університету... Заходьте ближче, погуторимо.

Говорив ясно, чисто, не затягав з московська. Лінка вспіла приглянутись йому. Якби не ці зірки, от, чоловік. А так що, ворог.

Проте зайшла у кімнату.

Мати не залишала вже її на мить. Теж присіла боком на лаві. В хаті було холодно, але нічим було тепер топити. Та й не хотілось для таких гостей. При столі щойно приглянулась Лінка двом прочим старшинам. Один, низького росту, не цікавився нічим поза салом і обличчя мав нахмарене, недобре. А другий, молодий і ясноволосий, з веснянками на лиці, це напевно не був вже українець.

— Ви студентка... — спроквола говорив спалений, дебелий лейтнант. — Що за зустріч... Бій, така погана кватира і таке дівча... — підняв на неї зір. — Вибачте, забув у полі, як з людьми говорити... Що студіюєте?

— Педагогіку...

— Важка праця. Треба мати здорові груди, а ще до нашої дітвори. Розпущене це все, аж страшно... Не хотів би мати таких дітей... — похитав головою. Потім вказав на сало. — Вибачте, може голодні?... Це тепер по ваших селах не першина...

— Дякую, не голодна — і знов Лінка мимоволі кинула поглядом на стару шафу. Неспокій трівожив груди.

Лейтнант звернувся тоді до матері, помітивши, що дівча неохоче розмовляє.

— А ви, громадянко, як живете? Не лякають вас партизани?

(Далі буде).

„Піднести і збудити народ"

Закінчення одної судової справи, що довго тяглася в стейті Ню Йорк, позначилося цікавим рішенням, в якім згадано про ідеали американської демократії. Зажалення з домаганням відшкодовання за клевету було подано до одної з важних ню-йорських часописів, **Пост.** Подав його чоловік, який впізнав себе на фотографії, яку Пост помістив року 1943 і під якій було написано: „Квінзлинги Злучених Держав. Вони змовлялися захопити Америку".

Якби найвищий суд в стейті Ню Йорк не признав, що ця характеристика є „в значній мірі в межах правди", то за подібне поміщення в часописі той чоловік мав би право домагатися відшкодовання від **Пост** за клевету. Але після переслухання суд відкинув обжаловання й **Пост** опублікував, в інтересах загалу та особливо видавців, судове рішення, що його написав суддя Фердинанд Пекора.

Значну частину судового вироку займає пояснення того, що „не тільки зброєю можна пошкотити або довести до упадку свою країну" В одній уступі говориться так:

„Остання світова війна подала багато сумних доказів про успіхи членів пятої колони та їх місцевих союзників в підготовці захоплення якоїсь країни. Виявилося, що їх страшною зброєю була пропаганда, плянована для розбиття народу, підірвання довірря до його уряду, зменшення підтримки уряду...

„Розумні були будівничі нашої республики, вони передбачували будуче. Вони оперли уряд на Конституції, в дусі вічної правди, що „всі люде сотворені рівними".

„Ця Конституція подає всім — без огляду на расу, кольор чи віру-рівність перед законом. Вона гарантує всім свободу слова, преси, віри та зборів. Вона обороняє свободу особи, власність, дім.

„Приваблені цими принципами, чоловіки й жінки зі всіх країн прибували до наших берегів і осідали тут на все. З покоління в покоління вони вірно, віддано працювали над тим, аби зробити Америки такою, якою вона є на сьогодня...

„Коли Америка була загрожена в останній війні, скрізь піднеслися оборонці — зі всіх міст, зі всіх закутків країни. Чорні й білі, евреї й християне, католики й протестанти, багаті й бідні, тут роджені й заграницею — але всі американці — працювали, билися й вмирали поруч один другого аби зберегти нашу країну та її ідеали.

„Їх єдність та жертви здобули для нас важні перемоги за війни. Та сама єдність здобуде не менш важні перемоги миру. Той, хто сягає на цю єдність, сягає на свобідні установи Америки для їх знищення.

„Ця єдність загрожена тими, які — подібно до цього чоловіка, що подав скаргу — натравляють клясу проти кляси, віру проти віри, расу проти раси. Вона загрожена тими, які — подібно до цього чоловіка — позбавили б невинного громадянина багатьох конституційних прав, гарантованих всім в рівній мірі, з причини його раси, кольору шкіри чи віри.

„Ті, що беруть участь в таких рухах, є клеветниками Америки, бо вони безоглядно топчуть її Конституцію...

„Наша Конституція не може сама себе оборонити. Тому постійна чуйність все ще є ціною наших свобід. Піднести, збудити нарід, вказати на небезпеки, що загрожують цим свободам — як в межах так і з поза меж нашої країни — це є постійним завданням невсипущої, відважної преси. Є це також святим обовязком кожного громадянина, який цінить дороге наслідство наших конституційних прав.

„Суд визнає, на підставі чисельних свідчень, що друкуючи справу, за яку подано судову скаргу, обвинувачені виконали свій обовязок. Суд також переконаний, що їх твердження відносно того, хто подав скаргу є в значній мірі в межах правди. Це достаточно доказано свідченням того самого чоловіка, що подав скаргу".

Подібні судові рішення помагають здійснювати ідеали американської демократії. Правда, не всі судові вироки видаються в такім піднесенім дусі і не всі судді висловлюються так рішучо. Але суддя Пекора з найвищого суду стейту Ню Йорк вповні використав нагоду щоби „піднести й збудити нарід".

Загальна Рада — ФЛІС.

Відвідини української громади в Ліхтенштайні

В наслідок другої жахливої світової війни велике число українців викинених із рідних земель розбрились по всьому світі. По всіх континентах та краях можна стрінути їх, де майже всюди зуміли створити своє культурно-організоване життя. Українська заокеанська еміграція має вже від давна свої взірцеві організації, в Австралії, як також в Африці находиться воно в початкових стадіях. В Азії, на Далекому Сході. Зеленому Клині, як також в Туреччині добились українці гарних успіхів в культурно-національному житті. В Европі майже у всіх західних краях існують подібні організації частинно засновані по першій світовій війні, частинно по другій. Взірцеві українські організації стрічаємо в Англії, Франції, Італії, Бельгії, Данії, Швайцарії, Німеччині, Австрії та інш. Менші українські громади знаходяться в Норвегії, Голяндії, Швеції, Еспанії, Ліхтенштайні і др.

Про українську громаду в Ліхтенштайні вже була коротенька згадка в інформаційнім листку Українського Допомогового Комітету в Швайцарії за місяць лютий 1947., як також на сторінках нашої преси. Ціла громада нараховує около двадцять пять членів з головою К. Роговським та секретаром Холявка. Більша частина українців живе в таборі місцевости Шан разом з іншими чужинцями. Всі члени громади працюють та коректно поводять себе серед чужинців. З культурного життя громади слід відмітити урочисте відсвяткування Свята Державности та Крут з відповідною програмою, в яку входили реферати, виголошені головою, деклямації та співи. Голова громади стало держить звязок із місцевими властями та українськими організаціями в Швайцарії та закордоном. З преси всі добре поінформовані про українське життя скитальщини. Завдяки старанням директора Центрального Українського Допомогового Бюра в Лондоні п. сотн. Панчука, частина громади виїхала вже до Аргентини, а решта очікує скорого виїзду до Франції та Аргентини.

В Ліхтенштанській маленькій країні, яка всего-навсього має 157 кв. кілометрів та 10,500 населення з 11 місцевостями, українська громада своєю гідною поставою ширить добре імя українців, з якими може вперше стрічаються в цій країні тамошні мешканці.

Осок.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

РІДНА МОВА — ЦЕ СПОЮЮЧИЙ ЦЕМЕНТ НАЦІЇ.

У попередній статті з дня 13. вересня б. р., я зазначив був, що тепер це важливий час, в якому треба подбати про те, щоби плекати й зберігати чисту мову так у щоденній говірці як і в письменній творчости. А це в тому переконанні, що мова є оцім споюючим цементом нації. А головне нам тут на еміграції, що опинилися поза межами Украніи, треба пильно вчитися рідної мови. Нам треба й подбати про те, щоб не було кукулю в мові, та що б і правопис був зреформований і усталений.

Бо під цю пору немає ні одного вільного клаптика української землі, де б псиґолоґічне виховання так у школі як і в політичному йшли по лінії інтересів чисто національних.

Вороги подбали про те, щоби розбити українську націю.

Були в нас свої загумінки — (що з них ми часто собі кпили), — загумінки, де по своїм силам ми придержували лінію всенародного розвою й поступу, бо не було ще вільної України. А як повстала вільна Україна, то так багато роботи було, що не всилі були ми перевести всього в життя. Перш треба було політичну свободу рятувати, бо вороги наступали! То ж хоч були недомагання, і не вдалося тоді усталити чи то правопису, чи технічної термінології, не треба судити тодішніх провідників науки, бо доконати всього не було ні часу ні сили. Та все ж таки в часах державности та й в після-военних багато зроблено для справлення мови й правопису. І оті власне здобутки треба нашим працівникам культури зібрати, усистемувати, і видати. Загумінків отже тих вже більше нема. Вже не будемо сперечатися, чи закидувати Галичанам, що вони й мову зіпсували, і тим подібні речі! Лемківщина, Холмщина, Полісся й Підляшшя зникли як українські землі — мазурщина там панує! Бойківщину, Гуцульщину, Поділля та й Буковину прилучили до великої московської колонії, що й з ласки червоної Москви називається УССР.

Правда, в Україні вживають українську мову, процвітає там література, є й українське шкільництво, — та все там іде по лінії „відчищування" від націоналізму за інструкціями Москви, а ціллю Москви є „спанславізувати", чи пак обмосковщити нашу мову, а при ній і нашу душу!

І тут треба нам протиділати. Здавалось би, що ніби закликуємо еміграцію проти рідного краю, та ні! Це тільки заклик до рятування українськости при помочі плекання чистої народної мови. В цьому я бачу тільки побідну силу, як вислід консолідації наших змагань, бо тепер нема ні бойків, ні гуцулів, ні лемків, ні придніпрянців, ні наддністрянців, а є тільки **українці!** І українцям тепер не можна ділитися на загумінкові гуртки, чи то через партійно-ідеологічні, чи релігійні різниці! Нашим змаганням це одність у культурних досягненнях!... Досить вже лиха наробили нам оці всілякі ділення; а тепер ні одна група не має права домінуючого голосу, — над усім є лиш одна ціль: **духова злука, спільна ідейність** при помочі одної, чистої народної мови!

Простір української землі вже й так ограничений червоною Москвою; ґеографічно простір України обрізаний. Західньо-українські землі за благословінням світових демократів віддано збольшевиченій Польщі, обчистивши ці землі перше від українців; побережжя Українського Моря та й Крим відділено від матірного пня. На сході Закавказзя й Задонеччину прилучено до самої матушки Московщини. Ба, та навіть і ці землі планово інтерналізують наші добрі опікуни: лемків кинули полякам на стравлення, загнавши їх в Пруси, на Шлеськ і в Познанщину; Велику Україну, проріджену голодом та переселюванням людности аж в сибірські тайги, заселюють москвини монголо-азіятами.

Тому треба нам на еміграції споюватись в сильну національну одиницю. Першим і найважнішим елементом національного споювання є власне рідна, але чиста, незвихнена чужими словами мова! Її плекати і розвивати є нашим святим обовязком! А найкращу поміч у цьому дадуть нам наші культурні працівники. То ж даймо їм можність працювати для користи України і її народу, а не що б пропадали марне в скитальчих таборах! Вони краще знають, що наше рідне, а ще чуже. Вони на те є і фаховими працівниками слова, щоби стати на чолі виховування нації! Легковажучи цю справу ми самі помагаємо Москві в її поганому й злобному ділі. Багацтво нашого, на приклад, фольклору, нашої пісні, танку і всякого артизму використовують наші вороги, а лиш тому, бо ми самі за байдужі до національних справ, за скупі, щоби дати кусок хліба своїм духовим працівникам, яких завданням є вчити нас і зберігати наші національні досягнення!

Нехай отже вивчення літературної мови буде початком зціплення усіх складових одиниць українського „національного тіла в здорову й могутню одиницю! Хай Америка й скитальщина стануть тими заборолами українськости.

Багато є в нас злого! Поволі та систематично виполюймо всякий кукіль, щоб народня душа була чистою й багатою в плодовиту благодать національного творення.

Не-мовознавець.

ВИКОРИСТАЙМО ЯК СЛІД КУЛЬТУРНІ СИЛИ, ЩО ПРИБУВАЮТЬ ДО НАС ЗО СКИТАЛЬЩИНИ.

Осінні й зимові вечорі навівають часто нудьгу в нашу душу. Тоді радо беремо в руки книжку, одні для розривки, другі, щоб збагатити своє знання. Але дуже часто знеохочуємося до читання, бо книжка не задоволяє наших духових потреб. Тому то народи й держави дбають про це, щоб дати добру й відповідну книжку читаючій громаді. Закладається для цієї цілі бібліотеки, читальні, організується видавництва, щоб книжку й журнали уприступнити кожному громадянинові.

Книжки й журнали в англійській мові є до нашого вжитку навіть у великому виборі. Зате натрапляємо на великі труднощі, як хочемо прочитати нову книжку чи журнал в українській мові. Не маємо заміру дорікати нашим заокеанським видавництвам, бо до цього часу робили вони все, на що могли спромогтися, відтяті часто на протязі довгих років від України.

А на місці не було часто відповідних культурних сил, щоб видати добру книжку чи журнал

Друга світова війна викинула з рідних земель значне число наших поетів, письменників, учених і мистців, що скитаються в Західній Европі, а дуже невеликій частині вдалося дістатись уже за океан. Ці всі культурні сили мають змогу використати наші видавництва в З.Д.П.А., Канаді, Аргентині та Бразилії. І ми надіємось, що в недовгому часі на цьому бідному книжковому ринку зявляться збірки поезій наших сучасних передових поетів, цікаві повісті й оповідання наших кращих письменників та гарні ілюстровані журнали.

Ще одну справу хочемо видвигнути. Маємо на думці зорганізування доповідей (рефератів) з ділянки українознавства (мова, література, мистецтво та історія і географія України) на разі в Ню Йорку й околиці, а пізніше в інших місцевостях, де скупчується більше число наших людей. Доції дуже відповідальної роботи треба притягнути також тих фахівців, що прибули до нас зо скитальщини. Треба тільки допомогти їм улаштуватися на такій роботі, що не поглочувала б їх усіх сил, а дозволила б їм присвятити яких дві-три години денно на їхні духові потреби. Вважаємо, що для невеличкого гуртка людей можна відповідну роботу підшукати в Ню Йорку й околиці, бо ці люди не вимагають роботи за бюрком, але дещо відповіднішої та легшої як „дішвашера" (помивача посуди) в ресторані.

Можливо, що в початках вище згадані доповіді (реферати) не викличуть великого заінтересування, але тим не треба зражуватися. Як би навіть якусь доповідь з ділянки українознавства вислухано з увагою тільки невеличке число слухачів, а ще до того з нашої тут родженої молоді, то й це буде великим досягненням на американському ґрунті. Не на скількість, але на якість слухачів треба буде звертати увагу аранжерам цих курсів. Розуміється, що на цьому наші культурно-освітні діячі бізнесу не зроблять, але як політичні еміґранти виконають ту місію, яку наложило на них Провидіння.

Михайло Подільський,
Ню Йорк, Н. Й.

ПЕРЕВОДЯТЬ ІНСПЕКЦІЮ НАД „ПОЇЗДОМ СВОБОДИ". — Ген. Еліксандер Вендерґрифт і генеральний прокуратор, Том С. Клерк, оглядають льокомотиву „Поїзду Свободи". Цей поїзд виїхав дня 17. вересня з Филаделфії в далеку дорогу, бо обїде важніші місцевості в цілих Злучених Державах, щоби дати якнайбільшоу числу американців нагоду оглянути американські історичні документи, які є на ділі документами американської свободи. Це теж для пригадки, щоб памятали, як ту свободу берегти.

Український пластовий „Карпатський Кіш" у Форальберґу

Недавно відвідав я український пластовий табір „Карпатського Коша" в Еґґу-Бреґенцервальд - Форарльберґ, який там перебув від 20. липня по 13. серпня б. р. В нім перебували пластунки й пластуни, новаки і юнаки з Тиролю (Інсбрук, Ляндек, Купфштайн) та Форарльберґу, розміщені в окремих таборах з окремою командою. Хлопячий табір знаходився біля церкви над бистрою гірською річкою, що нагадувала нашу Лімницю в лузі, де наші пластуни уміло збудували табор під шатрами, даючи доказ своєї підготовки до таборування. Дівочий табір примістили були в місцевій стрільниці. Усіх учасників було понад 100. В обох таборах панував зразковий порядок та дисципліна. Тай інші дрібниці, на око, як таблиці оголошень, таборова газета, почта, полева кухня вказують на пластову справність і порадність таборвиків.

Ввесь день від вчасного ранку до пізної ночі виповнений добре продуманою програмою таборових зайнять та спортових вправ, як відбиванка, копаний мяч, пластові гри й пр. Пластуни були розміщені в 5-ох юнацьких, 4-ох інструкторських та 4-ох шатрах булави. Дня 3. 8. ц. р. табори дали пластовий вечір в хосен місцевого населення (про що була згадка в австрійській пресі) з великим успіхом.

Що неділі відправлялася для пластунів священниками з Форарльберґу Служба Божа. Табор відвідували часто чужинецькі гості. Табор відбував часто прогульки, мандрівки горами та їзду кораблем на Боденськім озері.

Харчі в таборі завдяки харчевим даткам французьких властей, місцевого війта та Українського Червоного Хреста з Женеви (П. П. Бачинських) були вистарчаючі. У вільних хвилях пластуни добровільно помагали в праці місцевому населенню. Подбано було теж і про санітарну опіку табору. Коли взяти під увагу, що табор зорганізовано майже без ніяких фондів, а в нім можна було побачити відповідне вивінування його, то слід признати пластовій Команді повне признання. Цьому і дав вислів керівник австрійського пласту в Форарльберґу, що був присутній на закритті табору, де в прощальній промові, між іншим, заявив, що на основі побаченого і пережитого між українськими пластунами, він мусить ствердити, направду, дійсний пластовий братерський дух серед них, і що буде все ставити українських пластунів, як зразок до наслідування своїм австрійським пластунам. Пізно ніччю того ж дня відбулася святочна пращальна пластова ватра з незвичайно добірною програмою, в якій взяли участь оба табори. Підчас ватри відбулося теж іменування і заприсяження нових пластунів-учасників і розвідчиків. Під шум гірської ріки та ялиць, при світлі ватри та смолоскипів по мистецьки та настроево проходили точка за точкою так, що пластуни та свої й чужі гості й не зчулися, як скінчилася ватра та треба було розходитись на нічліг.

Наступного дня відбулося кінцеве Богослуження, відправлене о. деканом Форарльберґу, який в пронизаній влучними цитатми Святого Письма проповіді пригадав на високі завдання, що стоять перед пластунами, як колись перед апостольською братією, вказав на гарні традиції українського пласту, що високо держав і держить, мимо негод, свій прапор. Ті слова проповіді запали глибоко в душі пластового братства, що їх довго тямитиме, як і цілу пращальну пластову ватру.

Осок.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

Півтора більйона на спинення нещастя в Европі

Вашингтон, 19. вересня. — Півтора більйона долярів можна буде вжити на спинення дальшого політично-економічного нещастя в Европі без скликування надзвичайної сесії конгресу. Ці гроші можна буде дістати з Комодіті Кредіт Корпорейшен, заки буде наладнаний Плян Маршала. Кінцевий звіт департаменту стейту приготовляють знавці і він буде предложений до розгляду діючого секретаря стейту Роберта А. Ловета. Урядовці кажуть, що секретар Маршал, який тепер перебуває на нарадах Асамблеї О.Д., приде до Вашингтону з кінцем тижня, щоб скласти звіт президентові Труманові зі стану справ в О.Д., а при цій нагоді обговорить і оцю надзвичайну фінансову допомогу для Европи. — Предсідник палати послів Джозеф Мартин заявив, що тепер непотрібна надзвичайна сесія конгресу, бо Европа не стоїть перед безпосередною загрозою голоду.

РОСІЯ НЕСПОСІБНА ТЕПЕР ДО ВІЙНИ.

Вашингтон. — Росія ще зо двадцять пять літ не буде мати промислу, потрібного до ведення війни з Америкою, як про це звідомляє голова російського відділу в департаменті торгівлі, Ернест Г. Ровпс. Росія не має ще „матеріялу" для війни в теперішності, а може навіть і впродовж пятьдесять літ вона не спроможеться на нього, отже „ми не потребуємо журитися тепер Росією, як нашим ворогом" — заявив Ровпс. Він певний цього, що ще й тепер, після двох років по скінченні війни, Росія не виробляє тільки продуктів, що виробляла до війни. Це пізнати по тім, що Росія не може навіть заплатити за товари, які вона спроваджує з Америки.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збудуймо народню святиню, справжній Український Культурний Центр.

В неділю 28 вересня, як знаємо з оголошення в „Свободі", відбудеться в Ню Йорку, в великій салі Купер Юніон, культурна манифестація українців з Ню Йорку та околиці, на якій між іншим, виступить з добірною мистецькою програмою Український Хор, під управою п. Юрія Кириченка. Властива ціль цеї манифестації: Зацікавити український загал справою будови Українського Народного Дому в Ню Йорку — „Юкрейнієн Амерікен Сентер, Інк." Треба, щоб загал добре пізнав, що хочемо будувати та для яких цілей, бо вірімо, що коли так станеться, то розкупимо громадно шери і приступимо до діла.

Початки вже зроблені. Уже є поважне число громадян, які зложили кількадесять тисяч долярів. Корпорація заінкорпорована згідно з законами нюйорського стейту і пороблено всі заходи, щоб ця майбутня установа залишилась в українських руках і мала змогу служити українській культурі.

Усі ми згідні, що нам треба такого Культурного Осередку в Ню Йорку. Треба його для нашої молоді, для нашого дальшого національного життя. Треба для нашої репрезентації, для наших манiфестацій, концертів, віч і т. п.

Це можемо ми осягнути, як тільки буде в нас добра воля і охота. Українці міста Ню Йорку мусять зрозуміти, що на них спав у теперішні часи особливий обовязок. Тут, під самим боком, маємо Організацію Обєднаних Держав. Сюди зїзджається цілий світ. Чи ж можна нам далі обійтись без свого репрезентативного Культурного Осередка, з якого гомонів би голос про Україну та поневолений український нарід?

Подумаймо про це і приходім на Концерт-Віче в Купер Юніон з переконанням, що треба кожному і кожній з нас помогти зі свого боку, щоб у Ню Йорку станув чимскорше Український Культурний Осередок для нашого добра і добра наших дітей та для слави українського імені.

П. Сокальчук.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ І КАНАДІЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо зпочатку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

11,280 Чикирило Івана і Данька з с. Воля Мінова (Сянік) від Чикирило Анни.

11,281 Кот Теклі з с. Поруби (Березів) від Куцаб Анни.

11,282 Пик Дмитра від Паньдяк Григорія з с. Біленьки Малої (Самбір).

11,283 Варещенко Оксани Ігнатівни з Катеринославщини від Вербицький Івана.

11,284 Ненадкевич Татяни (Лекроне) з Києва від Ненадкевич Миколи.

11,285 Покуса Марії, Питер (Ботер) Станислава від Жхан Софії.

11,286 Паламарчук Миколи з с. Увина від Паламарчук Миколи син Івана.

11,287 Кавецька Олени Олексіївни з Острога (Волинь) від Островський Льва.

11,288 Янтоненко, Жучко і Дрожжі з с. Хойники від Поліський Андрія.

11,289 Бугай Дмитра з с. Терпилівки (Збараж) від Бугай Василя син брата Стаха.

11,290 Івасів Федора його дружини з дому Марців), Марців Василя і Гаврила, Кулик Анни і Вознак Катерини від їх родин.

11,291 Кріль Павлина з Кембелл Огайо, Америка, шукає сестрінку Худзей Катерину, вивезену на роботу до Німеччини.

11,292 Домбик Володимира з Базаринець (Збараж), Данилевичів з Лісків (Збараж), Романюків з Базаринець від Романюк Михайла.

11,293 Каспар Агафії і Оришки від Олійник Івана з с. Каспарова.

11,294 Семанчук Михайла з Волі Вижної (Кросно) від Семанчук Степана.

11,295 Ревуцький Володимира і дітей по пом. Ревуцькій Марії від Костецький Андрія.

11,296 Топольницьких Івана і Миколи та Паславський Михайла від Шостак Василя.

11,297 Яжик Миколи з с. Білинка Мала (Самбір) від Яжик Корнеї.

11,298 Міхалко Парашки від Міхалко Михайла.

11,299 Купець Ярослава з Глиняи (Перемишль) і решти земляків з цеї місцевости від „Українця" з Глинян.

11,300 Пеленський Андрія і Василя з с. Комарна Липя, син Катерини від Ліщинський Івана.

11301 Банд Костя з Тисьмениці (Товмач) від Левицька Іванни (Долгий) зі Заваля.

11,302 Дволіт Івана, Михайла і Анни з с. Пашова (Лісько) від Дволіт Йосифа.

11,303 Пасічник Степана з Дрогобича від Говикович Теодозії (Коцюба).

11,304 Губаль Степана і знакомих Павлюк Миколи і Василя з с. Волосянка (Сколє) від Губаль Василя.

11,305 Кульчицька Софії від Йосипів Петра.

11,306 Батко Григорія з с. Бароненці (Ужгород) від Батко Івана.

11,307 Фалендиш Петра, Фількa і їх рідні від Фалендиш Ілька з с. Наквоша (Броди).

11,308 Николишин Василини (Орловська) і Ващук Григорія з с. Шутровець від Яцків Максима.

11,309 Фрейдун Івана від Фрейдун Теодора (Федя).

11,310 о. Мельник Андрія з с. Стратина (Рогатин) від Боднар Стефанії.

11,311 Ракочий П. (бував у Львові), Паюк Василя з с. Брилинець (Перемишль), Нижанковська (Паюк), Сус М. з с. Тисова та знакомих з с. Волковія, Завіз Рибна (Лісько) від д-ра Гинилевича (син о. Гинилевича.

11,313 Демуг Николая з с. Речичан (Городок) від Лозинська Марії з Божиків (Львів).

11,314 Іванчук Семена, Паращук Йосифа, Тичинська Марії, Скибинський Івана від Іванчук Методія.

11,316 Волощак Андрія, Розалії і Петронелї з с. Луки (Самбір) від Волощак Степана син Степана.

11,317 Ралець Олекси, Зигальська Ярини від Ралець Гарасима.

11,318 Август Василя з с. Тартак (Сокаль), Грицик Марії і Катфрини та Микити з Рави Руської від Грицик (Шац) Марії.

11,319 Гарачкевич Йосифа з с. Кадишгаловенщись (Білосток), Павлючик Івана від Гарачкевич Емілії і Павлючик Йосифа.

11,320 До знакомих з с. Дусанова (Перемишляни) від Пришляк Юліяна (просить о афідевіт).

11,321 Меленчук Домки з с. Залавя (Дубно) від Кирилюк Галі.

11,322 Олексин Фрінґса від Дякун Михайла і Оприско Катерини з с. Дроговижа (над Дністром).

11,323 Атаманчук Степана з с. Довга (Калуш) від Атаманюк Варвари з сином Іваном.

11,324 Саприк Семка син Гринька і Анни від Пушкар Володимира.

11,325 До рідних і знакомих з с. Княжпіль -(Добромиль) від Моцяк Олекси.

11,326 Гагонта Еви від Шміллк Гасі.

11,327 Батіг Дмитра від Батіг Еви.

11,328 о. Білан Сергея Павловича від Падолко Василя.

11,329 Лагода Василя від Яремчук Тараса.

11,330 Шмигельська Марії від Адамович Василя.

11,331 Ґудзік Володимира від Молок Івана.

11,332 Билинський Олекси з с. Довге (Стрий) від Билинський Олександра.

11,333 Бойчук Володимира від Бойчук Мирослава.

11,334 Іваницький Йосифа від Іванюк Михайла.

11,335 Аґафанів Евгена від Політинський Олекси.

11,336 Ґребовська Марії від Слободзян Ілька зі Снятина.

11,337 До земляків з Полтавщини, особливо з села Глинська від Жовтобрух Івана.

11,338 Кузьма Андрія з с. Тростянець (Зборів) від Кузьма Софії.

11,339 Швайка Михайла від Колесар Івана.

11,340 Шевців Степана і Софії з Старих Стрілиск (Бібрка) від Шевців Василя.

11,341 До кревних і знакомих (о поміч) з Космирина (Бучач) від студента Кривутич Володимира.

11,342 Віщук Михайла, Павловський Миколи, Ковалик Михайла з с. Дроздовичі (Перемишль) від о. Коцюмак Романа.

11,343 Гикава-Андрійкевич Дарії з м. Летичева (Поділля), о. Волохатюк, о. Білонь П. Онищук Григорія, Орлик Івана від Гикавий Івана.

11,344 Дейнек Софії (Колай) з Городка (Львів) від Гайдучок Андрія.

11,345 Ткач Григорія з с. Хоцень від Ткач Івана (Лісько).

11,346 Чубай Максима з с. Луків (Луцьк) від Чубай Дениса.

11,347 Панасюк Степана і Демчук Тессі зі Збаража від Панасюк Володимира.

11,348 Тарнавський Василя від Тарнавська Марії (Костик) з с. Царинське (Лісько).

11,349 Краглевич Хоми Івановича, Пархомчук Хоми, Васькович Михайла з с. Комори (Пінськ) від Васькович Евдокії.

11,350 Підгірний Івана, Костецький Петра, Буртик Василя з с. Марківці (Товмач) від Підгірний Петра.

11,351 Винницький Йосифа і Марії з с. Пантолиха (Теребовля) від Кобилянський Антона.

11,352 Кавар Унішки з с. Лапшина (Бережани) від Білик Василя (брата по мамі)

11,353 Біберович Володимира (проф. з Бережан) від Сердюк-Булик Евгенії з Адамівки (Бережани).

11,354 До знакомих зі Скалатщини від Ковцун Андрія.

11,355 Юрчик Василя від Юрчик Якова.

11,356 Кисіль Миколи, Марії з Кисілів-Барчевської від Кисіль Михайла.

11,357 Сарахман Василя від Сарахман Миколи з с. Букова (Самбір).

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пошукувань родини і знайомих різних скитальників** було поміщене у „Свободі" **безплатно,** хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне,** то **хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове** оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує **$1.00.**

Адм. „Свободи".

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 15. вересня 1947 р. помер у 57 році життя

МИХАЙЛО ВІЛЬЧИНСЬКИЙ,

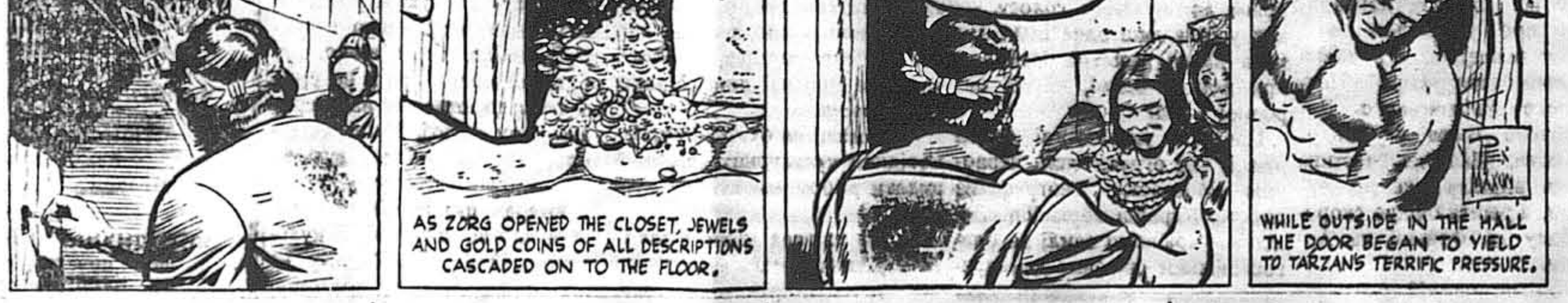
довголітний член і урядник Тов. Зап. Січи, від. 283 У. Н. Союзу в Авборн, Н. Й.

Покійний походив з Турки над Стрием, Галичина. Полишив у смутку жену Марію сина Петра дочку Елисавету, сина Евгена, дочки Павлину і Вірджінію та 3 внуки.

Похорон відбувся з дому жалоби, 151 Perrine St., до укр. катол. церкви 18. вересня 1947. — В. Й. П.!

Е. Саварин, секр.

ТАРЗАН, ч. 1690. Жемчуги для невільниць.

„Ходіть сюди" — закликав Зорг, отворивши таємний сховок.

Коли Зорг отворив сховок, жемчуги й золоті монети різного роду почали падати на долівку.

„Оце моя добича на протягу століть" — проговорив дивний великан. „Поділіть її між себе по рівній частині і вертайте у ваш світ".

А знадвору Тарзан уже докінчував розбивання дверей.